

ספרים וסופרים

ב. כהן

מספרותנו הצעירה

א. מנחם פוננסקי

(צאת ספרו, דמויות מלונות בהוצאת דבר, ת"א, תרפ"ז)

אמנם זועם ים חיוני
 אך השמחה סמיכה מסת;
 בשעת סעודה זרה את צהוד,
 גם לבקש דף אין שונת
 התרוצים הנפלאים האלה של יעקב
 שטיינברג היו יבולים לשמש כוסו
 ליצירתו של פוננסקי. הוינו — ים
 זועם, מוער, גועש. אפרים הם החיים.
 ובכל זאת יש רגעים של שמחה משכרת
 של חורה צעירה. למה תתהלך נשואי בן
 אדם? שמה ברנעני האושר שניתנו
 לך כי תם, הרגעים הנצחיים האלה
 מכפרים על הכל. יש נעורים ויש חרות
 נעורים. למה תתעצב, נעורי?
 את רגעו האושר והכמסים הדלה
 פוננסקי מים מהחיים הזועף בצדק
 קרא עליו יעקב טופליכין את דבריו
 של שרל בורליר: „אני יודע ללדת
 את רגעיה האושרי“, כך הוא יודע
 כספוריו הלבביים רנה השתדלות צוחלת
 משובתה הנעורים, לבבת צעירים הלי
 מים, פועמים (ספורי פוננסקי יודעים
 להמלט מים חיים המיעד לפנה חמה)
 בה יקנן האושר.
 לא בספרו יתגלה לנו פוננסקי.
 הוא שונא את הסופות הוא מתפלל:
 „י. ים טובים רבים! הוא אלן אך
 אל... בסעודה נחלת, בועזים
 משונים!“ (דמויות מלונות, 207)
 נבדו פוננסקי מחפשים מחיים את
 תוהר המנייה את שירתה שלולה
 „הרעידה הממושכה הזאת — הגיד לו
 לכו ליעקב ספור — תסוף על נשמתו
 את המפין המחאות של אור פנימי
 וגנוה של שליה וחבנה (שם 115).
 ובעיקר: הבנה יש אושר בחיים אך
 דא עקא שאין נפש אדם מבינה לחבר
 תה. וכשפרה דם לתע אותה אי
 חכמה לחצים ולבבות בגליה אושר;
 „אתה איתכנה רגילה בין אדם לאדם“

המספתת כמנע את כל האושר שבכע
 לם, לא שררה או בנה ובינה“ (שם,
 6).

יש שתקום כבוךר הרגיש של
 מעינותינשמך רנה תקפח לפעמים
 עזר שמהת פחאומית ותורפך בגליות
 עלומים עלומים! אין פוננסקי יודע
 לתאר את הרגעים הנפלאים האלה של
 סעודים וישורתהם. כמה שמש
 ועלומים בספרו הנפלא „שלש פע
 מים!“ בפשטות ובתום יספר: „כאחת
 מתענת הודך עמרת על הרהבת הנה
 בועתה על מסלוליהמות שבין מסע
 ובן הרהבת עמד מסע שגם, בלי משים
 העברתי את עיני על הלונותהקרות
 והרגשתי מבני אשה צעירה ומצאת
 הן: מבטיעין פשוט הכעתיפנים שלא
 היה בה אף אחד ממניחמפשות המי
 רובים עזרו יודעם לי כבר אז... היא
 היתה ופתי רגעים אחרים הכסתי. היא
 תרנישה ברבר והתחילה מביטה בי
 במשמות ופני כמתת הבהגה ומצאה
 תן יותר ושתחה רפון להכנס לקרונה
 ולכוא עמה בדרכים. לא היה עמי אלא
 חורף פעום: אלונמית, השאר, כל
 החפצים היו במסעי. בקרן המיוחד
 למטען, לא הרביתי להתעשב ברבר
 ולשקלוי. נכנסתי אליה“ (שם 5).
 או טלו את ספרו הגדול „זהרה
 רים“ הודיה צעירה זכה שבסי-אושר
 דולקים בעינים. מלאךהשתרות מטויל
 כרתוכותהכרך חודע עשון שמחת
 בוקר, בודרה לבנים תרהמבת וצודר
 חלב וסודרת הנשמה, זעם אביב ורין
 וכלה עם אביב נדמה לו לאורי וורבל,
 טבל חידדים שבועלם, גם שקיפות
 האור שמחור רגם קטש כרזהמחם
 כשחוא נופל על הרצפה ותקום כח
 ורעננת כלכלו הנלאים של האביב“.

(שם, 76).
 כמה רנה זכה במחלית. ששמה
 „הפרפרים הראשונים“ את פרפריו
 אהבתהנעורים יתאר פוננסקי באהבתו
 לנעורים שמפנים רגע-אושר ומת
 פללים הלכות הצעירים „לו אך
 רגע יקר זה המוחק כל כך לשגותו“
 (שם, 90). יעקב ספורי איש בשנות
 העמידה מקיץ פחאום בשעה מועדמת
 כבוךר ומרגיש שחודשנעורים קפצה
 עליו („אצבעות“). משחודשנעורים
 הוא מנחם פוננסקי מספרו גלה
 משובתה עלומים.

„בזיות המוחה“ קרא פוננסקי
 לאחד מספריו היותר יפים פוננסקי
 אוהב לתאר זואות פנות, סרגיותות,
 נפרו תולמים על פנה שקמה על
 תיים שלמים על כנחיה. יודע פוז
 ננסקי לתאר את אשרם חדן של תיי
 משפחה שלמים, „היתה פ ל ה חמה
 וכסורה ובתוך הפנה הזאת היה חיים
 מלחדים כסומים נימים דרות חושש
 בות מאד תמונה יתום וכן נפשי
 האשה חורה לו עתה והתקנה כל כך
 וערכיחורף יתור נעימים ומלאים
 רערה אחרי עבודתיהם וללחת ארובים
 וכתוקים — אחרי הערבים האלה“
 (שם, 180). בה תולם לינוב.

פוננסקי אוהב לתאר פנותי מה
 תוללות עם לפעמים סעודת גרולות
 סרגיות מוריותות אך שם בפנה
 כמה סרגיות כאחתם הדפים המת
 ארים את שיתה של יהודית („בזיות
 המוחה“) וכמה ששם של פנות! אין
 פוננסקי יודע לתאר סעודת. גם על
 ציוריהמלחמה של נסוך דעם של
 שלמה.

„לא דרשתי כספלא לא בקשתי
 יותר מדי. אלא חיותי חיים שיש להם
 טעם ושוחמרה אינה חבסה בהם“ (שם,
 11) אושר פוננסקי הוא לא ידוע
 כספלא לא יהלך בגוללות, לא ידור
 סטעיותה תחיים חששונים המעלומים
 היפים הם מעציצרתו. הוא יודע
 לדלת מתוך חיים אלה רלוי שירה
 פסיכיים בנה גדולתו.

נפלאים הם ציוריהמכע על פנה
 ננסקי המשורר מסין את התולדה
 כמלים מעשה יודע פוננסקי לתאר
 „האביב תרן ואת לילתהשקיע חרבים
 כטיפתה את יתקחתו ואת סתה
 החורף לוכו האורו קצרים עפ“
 רוב. הנה האור ערבתי: „הנה
 ערב אופל ביערי מעם פחאבת“ (שם,
 24) והנה האור כוכר-חודר: „הבוקר
 — בוקר יפה. הקור אינו טחל“ (שם,
 60) והנה ערבאביב: „ערב פסום של
 אור מבהיקים על פני המים“ (שם,
 81) למים קצרים יתאר פוננסקי
 את המכע כמים קצרים אך לבבוים,
 כה ידבר ע"א המכע משורר הודע

הטכ. למה להרבות בדברים? אמילו
 דכו יספיק לנפש הערה. דעם אלה
 מתמן פוננסקי.
 אולם יש אצל פוננסקי לפעמים
 גם תאודים יותר רחכים. הנה תאור
 מססים על אביב: „בינתיים הלך החר
 רף לפני שבועים ספמו על פני כל
 הרעבות פעמיאביב. בחלונ ראות,
 כי בין שתי ערבותיהשל הגדלות,
 שנערשו בחצרנו בשמשות האחרונים,
 עברה רנה חשודה. חבנותי, שהרגישו
 בנדה שיצאת סלפני חשופי“
 — מה היא הנדה? — שאלה זו
 את זי

— כמה גחז עלינו — השיבו זו
 לזי.
 ועד שנמלכו בדבר. אם לפכל את
 מריותהדין או לא — וכל כמותהן
 ויצאן. מים רבום. מים דלוחים, שום.
 פים ושברים על פני התחבות ובשורה
 מזומות בלחשישטמפ:
 האביב בא! האביב בא! (שם,
 74).

כמה אמנות בתאר הנפלא חזה
 האיך שומע את שמשקן של שלי
 לותיאביב כסראך את השודרת הנמי
 שרת האלה?

פוננסקי אוהב את המכע ומכניע.
 הוא יודע לספר על סודהערב. החדר
 לחלים והצותיכך כאם רחמנה הוא
 יודע לשר על כרתיעין זכים, ברם,
 עשויים, מאד מאד יתענג על ציורי
 דמכע של פוננסקי חצודא המשכיל,
 המבין.

„במסיקה אני בור“ (שם, 16)
 אושר מנחם פוננסקי לא צריך להיות
 יחס בדציות למימדא זי להפך בני
 גדול כמסיקה הוא פוננסקי. סנן
 בתסדאל. המסיקה תופסת מקום
 חשוב בעולמו. הוא אחד המסורות
 מהם ספורנסת יצירתו. כמסיקה הוא
 סננטו של פוננסקי. מסיקה סמורה
 רוחשת בכל מילה ומלה מספורי. רית
 מים נפשי פנימי מודה כל משפט
 ומשפט. שיצא מתחת עפו של אמן זה
 פוננסקי אהב את המסיקה. כי
 המסיקה היא נפשה כסמיות סנן,
 הלכמות, מלאים סר נענעים רבים
 ורינה לשלמות רחוקים“ (שם, 22).
 על פלני צעיר אחרי רנסקי הוא
 אושר, שכל הטוב הסקנן בו — מקר
 וי בהכנתו את האדם ובהכנת המכי
 עת למסיקה“ (שם, 56). כשפוז
 ננסקי רוצה לתאר את האושר חדן של
 פרפורי. אהבה ראשונים הוא אמר:
 „תקופת ארוכה של סנסים ה
 רכת וודת לעלם קמן זה“ (שם,
 90). כשהוא רוצה לתאר רגע-יצאה של
 שהחתיענים עורגות. הוא מתכן: „אחי
 רי שעה לא כל כך קלה של שתיקה
 שרחה מה באותה שעה מן העונ
 הפנימי שאין כמתו ל סנסים ה
 ולצפיה אמרתו חרשי“ (שם, 130).
 איני רוצה להסתה ער כרממאות.
 קראו את ספורי פוננסקי ותכף תעספי
 במ מסיקה תרשיית לבבות. עליונה
 כמלא מסיקה בתאורימכע שלו, נגש
 אורי אל חלון רחואה. ומה עולמו של
 הקדוש חרף הוא לכן הוא לבנותי
 שלג. שלג זשם בער תרהומית. גם

בן שלמה שלום (שם 33) כמזן עליה
 ליותן אי תאמר אחר: "התן לילתי
 [שדות] שדותי לבנים ומישראלים פוזו
 פוזו לאחודי השמים היו מעוננים
 וחרוקי החרת התנוצץ ויצא בורד של
 אור" (שם 120). נצח דר מלמה את
 הנשמה כפראנו את הסלים העלוליות
 האלה.

פוננסקי הוא סגן בתמד עליון.
 הוא אחד הטעמים בספרותנו היודעים
 את משקלה של כל מילה ומלה את
 המלודיה הפנימית שלה. פוננסקי
 אהב את ה פ פ פ . אהב הוא
 להכפיל את מליו לשלב נביים - דיטום
 בצלצולם בכדי לחייג במבוסס ענבולים
 משכרי. "היער נ ש ש ד" נ ש ש ד
 ואילנותי ה ת נ ו ע ע ו ה ת פ
 ג ל ע ע ו " (שם 121). ספיר
 זאח באפולות הלילה שהולכת היא
 ה ל ו ר ד ו ה ת פ ת ל . ה ל ו ר ד
 ה ה ת ע ק ל " (שם 120). "לנבוי
 שדיה של מרגולין עולה ויורד

לנוד עיניך, ויורד ועולה
 (שם 164). "באים אמי כמתכים לא
 נדלים ומשדים חח מנותדת במינה
 של התעוררות ו פ ר פ ו ר י מ פ
 פ ק פ ל י מ " (שם 150). פוזו
 ננסקי — אהן קשוכה לו ומבינתמו
 סיפה הוא מטלב את מליך באמנות
 נפלאה בודסמאוזות. כשהנד קודא
 את ספוריה נשמתך נשאת על גלי
 מסיסה אלוהית לחופים נעלמים.
 פוננסקי אהב את הקצבי את
 הטקט המוסיקלי בכל יחפשו. עמד
 תמיד ט ט ט קי מריבם של החו
 בותהעור הזאת (שם 146). "עובדים
 מפומים: משתק מנלחשפם רחבי
 עינים ועי ידו חולכת ב ט ק ט אחר
 לנברוי: שיגחשת" (שם 147). פלונת
 צבא "צודת ב ט ק ט יזרת" (שם
 248). הנבואות אפשר למצוא למאות.
 בכל טקט קצבי בטקט המסודי כרית
 טום הנפלא שברפריפוננסקי.
 (ס ו ה י ב ו א)

ב. כהן

מספרותנו הצעירה

א. מנחם פוננסקי

(צאת ספרו "דמויות מלוות" בהוצאת דברי, ת"א, תרפ"ז)

(סוף)

הלשון היא מסתרה נפלא בן
 לפמינימיים צדק דעתה איד להרעוהו
 איך לשלב את הצלילים. לכל נימה
 גוימה — סוף משלה לכל מלה ומלה —
 עלילה המיוחדת. גובה הפיזיורי פוננסקי
 הוא אהר הפסנתרנים החותר גדולים
 שלנו הוא יודע דקדקת מכל מלה ומלה
 את עלילה המיוחדת. הוא יודע להכניע
 כל דקדקו ובין דקדקו כל הדתות וכן
 ההרואי יש מלאך לכל מלה ומלה
 פוננסקי מצוי אצל מלאכי השפה
 "אני יושב לי על הספת — יספר —
 וקורא אלו את כל מלאכי השפה
 מלאך, מלאך ובטוחי כמה רחמים
 היה מלא אותו מלאך שכרא את
 הכסוי, ודמעתה על לחיה", וכמה
 אור היה שפוך על פניו המלאך, שבטא:
 ותחיינה עיניו" (שם, 84)

פוננסקי מחבב כל מלה ומלה
 מלפניו בהחיים רבים, מנפח ומנשי
 קהי מלים תמות — הוא קורא —
 הוינים נפשיים וצילי-היח! כמה ימים
 אתם וכמה תנכם צנועים" (שם, 84)
 לא לכל סופר וסופר יש אצלנו קולי
 פורת לשונות כזה רבו אצלנו בשנים
 האחרונות סופרים העושים כלשון מה
 שירצו. אני מתנגד חלילה לתרשימי
 אני מתכוון לברבריוזמן הלשוני של
 רבים ממשורריו הצעירים, המתאכז
 לים לשפה ומחללים את כבודתה. לפוד
 ננסקי יש תרבות לשונית. הוא יודע
 להרעיד את המענעים הרבים של פסני
 גר נפלא וזו היא אמן ההלשון.

כל אמן לשוני מוכיח על כמה
 זכמה מלים את התנו המיוחדת. סרי
 ציד בכמה וכמה ניבים ועוועים ספצי
 פיים, אצל גנסין, למשל, יש הוראה
 נשחרת לפועל, "דחוש", כמלה "רויה".
 פוננסקי הכנים תוכן מיוחד במלה
 הנפלאה, "המתה", "בשאני אומר
 "יחמו" רואה אני את ה"רומים"
 האלה כשהם "רומים" ומספרהם" (שם,
 84). הכל היתה אצל פוננסקי
 ה"מתה להם" (שם, 209).
 לכי המתה להם" (שם, 209).
 האנוש "ה"מתה" (שם, 207).
 הזינו ה"מתה" "מראה אשה
 צעירה" (שם, 174).

המסיק פוננסקי דולה מכל מלה
 ומלה את נגונה המיוחדת מעיד בכל
 מקום ומקום נימים של פנתר נסתרי.

הכל אצלו טנון מלעלה, "קלות
 מדוכ וצלילי מן אמרוהים
 של ילד ולדה מצלילי מן תלי
 פות" (שם, 176).
 אמן הלשון במסריאל הוא מנחם
 פוננסקי.

אופטימיסטן גדול הוא פוננסקי.
 כשהוא פס בוברט ושמש סחירה לו
 פנים, הוא שוכח את כל פנעי החיים
 ושר דין, "הקופר היות רעון, תאודי צח
 ולב כל אדם רווי מל של מורה
 ונדירות" (שם, 111). "לפעמים בכופר
 השכם ולפעמים לפנות ערב אפשר
 היה להתייחס אל כל מין היום אלת
 כאל מ"ד" (שם, 28). אתם שומעים?
 אפשר להתייחס אל החיים כאל סרי
 בוקר. אותו פלאורות יוכה בשכחתי
 הדכה את כל ספורי פוננסקי.

יש אצל פוננסקי דמי-שמש סירה
 דים במינם, שרונתם לא נמצא אצל
 שום סופר עברי. הלכ בה כפרי, בה
 שחרי הלכ בה צעירי חזקה דיצה
 גולה. הכל בה מוכו. בן-אדם מבין
 לנפש חברו. רואה "הנך בתורה זרה
 ומתאווה לגשת אליה ולחנך, כחזרתו
 וכי לא טוב לבני-אדם לחזות קרובים
 זה לזה?" (שם, 188). גיל לב, חדות
 רבה תוססים בספורי פוננסקי.

— בן-אדם הבן את חברו —
 זהו העו הנשוא אלוט מכל ספורי
 פוננסקי בן-אדם היה אנשי! פוד
 ננסקי מרבה להשתמש במלה "אנושי".
 הוא יודע לספר על "רפיונידים
 אנושי" (שם, 238). על "שקופות
 אנושי" (שם, 221). על "הכנה
 אנושי" (שם, 140). אנושי מאד
 הוא פוננסקי. לבני נפשו, אנושיים
 הם ספוריו כשם שהחיים הם אנושיים,
 כשם שאנושיות היא הבסיסה.

מתהלך נפלא לו למנחם פוננסקי.
 לשנם בספרו תאוריה של-עלם לא
 ישכחם השורא תאורים לכביים,
 נשמתיים. הנה אחד:
 "לילה... יבבו רוחות בהחזות.
 קוררים ומעני-מחשבות עמרו החתים
 דבתים הבחורים לא לשמע כבר צלול
 של מרמור לא צדה כבר אורה של
 הנות. המהלה מוחלת-ברון נורה על
 ימן ועל שמאל. עומה בית גבוה בן
 ארבע קומות. חדר בה מואר בצמצום,

ואם ילך קטן חבלי-שינה נפלים על
 עיני האם. עימה היא קשה לה. היא
 אינה יכולה עוד להתאפק ושכבת על
 דרגש לגוה מעט. ועלם צעיר, חדש
 בחיים, בא במקוה לשבת על יד
 הילד. תעלם מתבוסף, מתבונן כשגו
 הילד. מרגיש את ימיו וחדש ועוועי
 נפש נפלאים, שלא ירעם עוד מאימי.
 מתנקה לפנו עולם עמוק, גם יפה גם
 סחור, גם שלם, גם סלאיסטורים".
 (ע' 165). כמה נפלא התאור הזה! כמה
 עמוק, יפה, סחור, שלם ומלא — ספורים
 עוד תארך אהר מספורי-המלהמה
 אביא ואחדל.

במאקוניה בסנה נדתה, שכבים
 על סלעים מאתים נדמים עובדים, הם
 מרוחמים סלנה-מלחמה. כיום הם
 סיבלים סחום לאדוני; בלי-הם — סחור.
 יפיה-סביבה חזרה אינו מהנה אותם.
 אבקה-אבנים אוכל את גופם ונפשים.
 אין אור, אין בתעוק מלפתי שות,
 קות העינים, הפת אלמ וכשארם לוחש
 לפעמים לשוני, "האדע אתה? היום
 הנו" — אין השני משיב לו דבר. הוא
 רק שומע צלילים של פעמוני בית
 תפלה רחוק; הוא רק רואה לנגד עיניו
 את עירית-מלדתו ואת רחובותיה
 השקטים. הוא רחוקה העירית, רחוקה
 מאד, ונפש העובי, הנדה, מוכה
 בספרים" (ע' 245).

כמה רחמיב תוססים בעצור קטן
 זה!

כמו אצל גנסין, נמצא גם אצל
 פוננסקי מניח נפלאה של ראליות
 וסמליות. הסופר רואה את העולם
 ראייה נבונה פסיוני — בשר ודם,
 ברם בכל זאת מלה הוא בחיים צדריים,
 שעין הראליסטן לא תשורם לעולם הוא
 מעמיק להרר לתוך רוחותיהם.

מתהלך פוננסקי בשלם ורואהו.
 עינו פקוחות, ראינו תדו, ממוסו
 היום, בשר ודם, ומאידך גיסא תרמה
 אותו לצוד את אושית-פעמו של סרי
 דהו. תדמה עינו לראות את עקבותי
 פעמו של מן-דהו, כמה ראליות נסה
 במסופה של מרת כ"ן בספרו, "והרד
 דים" (כמה אמת מציאותית בכל טפוסו
 של פוננסקי, ובכל זאת, ובכל זאת
 רואה פוננסקי בשלם דברים שבישר
 ודם פשוט לא יראם. הוא עובר ברהיב
 רואה מרמים ויודע, שהם, ככדים היו,

ש"י ע"ב ג"מ ש"ח" (ע'
 218). כשכח הערב יודים מוחת
 לעלם מעריב, החלל — שוב פלאים,
 פלאים חרשים" (ע' 212).
 מתהלך פוננסקי בסרבו ושר למו
 ננון מססים על פלאים פסנים, על
 דחיים המשמים ושרי כי יודע הוא,
 ש"ככל הדברים הגדולים הבויים דברים
 פסנים" (ע' 71). על איהם הרברים
 הקסנים, על אותם רנני-האשר
 המעטים, על רני-השמש, שנתנו לנו
 שי — יספר פוננסקי.

פוננסקי הוא פקח מאד, חרשי
 מפתחיים. הוא לומד דבר מתוך דבר,
 כנוגע לזה שוב רומח הוא לגנסין.
 כשהוא רואה ילדה, כעלת תלמים
 פיים, עוברת כרתובי, הוא יודע, כי
 "תחלילים האלה סונחים לילד-האלה
 על כר צח, שאין כמוהו לענו" (ע'
 79). על תברתו הוא מספר, שהוא
 יודע הסרי, מה הוא הספר, שהוא
 קוראת ומת הן ההרמשה, שהוא מרגיש
 לרגלי חריותה, אם לא מתוך דברי
 פיה הרי מתוך אור עיניה או סמיכת
 שפתיה" (ע' 186). לגנסן כפוננסקי
 ש כותיהם פנחשים.

כשעה שאדם מתאד מה די לו,
 לטעמו לרשום רק קוים אחדים, על
 הרוב אין צורך להאריך" (ע' 169).
 פוננסקי מספר על הכול בקוים קצרים,
 כנוגע ספציפי, המציית, נרשני,
 משפטי קצרים, עסיסיים. הנה תאוד
 יום שמש, "הנה הם ישמשו כאוד
 וכשמים עמדה בהירותי צלצלי מעלות,
 סן הפוססה הלכו נושאי-מכתבים, היה
 טוב" (ע' 210). צמצום גאוני מצוין
 את פנונו של פוננסקי. הנה עוד
 דונמא: "עברה שנה היה טיץ, חום,
 אבק, הנפש נמשכה למים, לנה" (ע'
 246).

פוננסקי שונא כל צליל מיותר,
 לצמצום הוא שואף, לרכות להרמוניה,
 לשגו של פוננסקי נמרשה היא,
 פשוטה ויפה יפה מאד, עלילות מלו
 דית, פוננסקי הוא בעל-מנות, בעל
 לשון ובעל תרבות לשונית.

הספרים אנו דבריסה בספורי פוד
 ננסקי בן את ארזי-השאל, בכל הספר
 אין רשמה טכר, אידו ורחל חושב
 אטנם, לפעמים, ש"במרשבות שבא"
 וב-הושלים שם יש ויש לומות כאלה"
 (ע' 78). אלם דיתה של אל לא יחית
 את מדי-הספר של פוננסקי.
 אני לא בטעמת בא, קשה להגיד
 לכומר: כזאת ראה ועשה! רענו רק
 לאמר, שקייתו למצוא בספר הופה
 הזה גם את המולדת — ולא כמאיתיה.